

Institutionen för klinisk neurovetenskap
Avdelningen för försäkringsmedicin**Om forskningsprojektet****Livssituation och (återgång i) arbete efter bröstcanceroperation – en prospektiv kohortstudie**

Syftet med detta tvärvetenskapliga projekt är att få kunskapsunderlag för bättre behandling och bemötande av kvinnor som opererats för bröstcancer, speciellt vad avser (återgång i) arbete, sjukfrånvaro och dess samband med livskvalitet och hälsa.

Då majoriteten av kvinnor med bröstcancer blir botade, men kan ha kvarstående biverkningar av behandling, är behovet stort av kunskap om hur kvinnornas livssituation påverkas. Det är stora variationer i hur snabbt kvinnor återgår i arbete efter bröstcancerbehandling. Fokus behöver i större utsträckning läggas på stöd inför det kommande vardagliga livet där återgång till arbete är en viktig aspekt. Resultat från pilotstudier visar att många kvinnor inte diskuterat arbete vare sig med vårdpersonal eller med handläggare på Försäkringskassan. Det finns i nuläget ytterst begränsad vetenskaplig kunskap om detta.

I studien inkluderades 750 kvinnor som, när de var 23-63 år, opererades för bröstcancer och behandlades vid onkologkliniker i Stockholm. Samtliga kvinnor följdes över två år. Data har samlats in via sex upprepade enkäter, journaler, register och fokusgruppintervjuer. Kvinnorna inkluderades konsekutivt under 2007-2009.

Sjukskrivning är en vanlig åtgärd inom cancersjukvården. Projektet ger bl.a. kunskap om sjukskrivningsmönster vid bröstcancer, om effekter av sjukskrivning, om faktorer som påverkar återgång i arbete, samt om livskvalitet. Resultat från studien utgör underlag för utveckling av interventioner. Resultaten används även för utbildning av personal inom sjukvård, Försäkringskassan och arbetsgivare.

I projektet har även flera andra datakällor om sjukskrivning av och sjukfrånvaro bland kvinnor med bröstcancer använts för olika delstudier.

Projektgrupp

Kristina Alexanderson	Professor, Med Dr, socionom, <i>projektledare</i>
Emilie Friberg	Docent, Med Dr
Agneta Wennman-Larsen	Docent, Med Dr, leg sjuksköterska, <i>biträdande projektledare</i>

Finansiering

Projektet har hittills erhållit anslag via Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, Vetenskapsrådet, Stockholms läns landsting, Cancerfonden, Cancer- och trafikskadades riksförbund, Nationella forskarskolan i vård och omsorg, Radiumhemmets forskningsfonder, Svenska Läkaresällskapet, BRO, Karolinska Institutets forskningsfonder och Cost.

Postadress

Avdelningen för försäkringsmedicin
Karolinska Institutet
171 77 Stockholm

Besöksadress

Berzelius väg 3, plan 6
Campus Solna

Telefon

08-524 832 00 (direkt)
E-post: kristina.alexanderson@ki.se

Webb

ki.se/cns/forsakringsmedicin

Publikationer från projektet

Doktorsavhandling

1. Nilsson M. Psychosocial situation and work after breast cancer surgery - women's experiences. Karolinska Institutet. 2013.
2. Söderman, M. Healthcare professionals' work with sickness absence – with focus on oncology. Karolinska Institutet. 2020.

Artiklar i internationella vetenskapliga tidskrifter

1. Petersson L-M, Wennman-Larsen A, Nilsson M, Olsson M, Alexanderson K. Work situation and sickness absence in the initial period after breast cancer surgery. *Acta Oncol.* 2011;50:282-8
2. Nilsson M, Olsson M, Wennman-Larsen A, Petersson L-M, Alexanderson K. Return to work after breast cancer: patients' experiences of encounters with different stakeholders. *Eur J Oncol Nurs.* 2011;15:267-74
3. Nilsson MI, Olsson M, Wennman-Larsen A, Petersson L-M, Alexanderson K. Women's reflections and actions regarding working after breast cancer surgery – a focus group study. *Psycho-Oncology* 2013;22(7):1639-44.
4. Wennman-Larsen A, Olsson M, Alexanderson K, Nilsson M, Petersson LM. Arm morbidity and sick leave among working women shortly after breast cancer surgery. *Eur J Oncol Nurs.* 2013;17(1):101-6
5. Petersson L-M, Nilsson M, Alexanderson K, Olsson M, Wennman-Larsen A. How do women value work shortly after breast cancer surgery and are their valuations associated with being on sick leave? *J Occup Rehabil* 2012;23:391-9.
6. Wennman-Larsen A, Alexanderson A, Olsson M, Nilsson M, Petersson L-M. Sickness absence in relation to breast and arm symptoms shortly after breast cancer surgery. *The Breast.* 2013; 22(5):767-772.
7. Saboonchi F, Wennman-Larsen A, Alexanderson K, Petersson LM. Examination of the construct validity of the Swedish version of Hospital Anxiety and Depression Scale in breast cancer patients. *Qual Life Res* 2013;22(10):2849-56
8. Nilsson M, Petersson L-M, Wennman-Larsen A, Olsson M, Alexanderson K. Adjustment and social support at work early after breast cancer surgery and its associations with sickness absence. *Psycho-Oncology* 2013;22(12):1755-62
9. Saboonchi F, Petersson LM, Wennman-Larsen A, Alexanderson K, Bränström R V, Vaez M. Changes in caseness of anxiety and depression in breast cancer patients during the first year following surgery: Patterns of transiency and severity of the distress response. *European Journal of Oncology Nursing.* 2014;18(6):598-604.
10. Wennman-Larsen A, Petersson LM, Saboonchi F, Alexanderson K, Vaez V. Is the development of breast symptoms consistent with the development of arm symptoms during the first two years after breast cancer surgery? *Oncology Nursing Forum,* 2015;42(2):145-55.
11. Bränström R, Petersson LM, Saboonchi F, Wennman-Larsen A, Alexanderson K. Physical activity following a breast cancer diagnose: Implications for self-rated

- health and cancer-related symptoms. *European Journal of Oncology Nursing*. 2015;19(6)680-5.
12. Saboonchi F, Petersson LM, Wennman-Larsen A, Alexanderson K, Vaez M. Trajectories of anxiety among women with breast cancer: A proxy for adjustment from acute to transitional survivorship. *Journal of Psychosocial Oncology*. 2015;33(6)603-19.
 13. Saboonchi F, Petersson LM, Alexanderson K, Bränström B, Wennman-Larsen A. Expecting the Best and Being Prepared for the Worst: Structure, Profiles and Two Years Temporal Stability of Dispositional Optimism in Women with Breast Cancer. *Psycho-Oncology*. 2016;25(8)957-63.
 14. Nilsson M, Saboonchi F, Alexanderson K, Mariann Olsson M, Wennman-Larsen A, Petersson LM. Changes in importance of work and vocational satisfaction during the two years after breast cancer surgery and factors associated with this. *Journal of Cancer Survivorship: Research and Practice*. 2016;10(3)564-72.
 15. Wennman-Larsen A, Nilsson M, Saboonchi F, Olsson M, Alexanderson K, Fornander T, Sandelin K, Petersson LM. Can breast cancer register data on recommended adjuvant treatment be used as a proxy for actually given treatment? *European Journal of Oncology Nursing*, 2016;22:1-7.
 16. Bondesson T, Petersson LM, Wennman-Larsen A, Alexanderson K, Kjeldgård L, Nilsson M. A study to examine the influence of health professionals' advice and support on work capacity and sick leave after breast cancer surgery. *Supportive Care in Cancer*. 2016;24(10)4141-8. DOI: 10.1007/s00520-016-3239-6
 17. Kvillemo P, Mittendorfer-Rutz E, Bränström R, Nilsson K, Alexanderson K. Sickness absence and disability pension following breast cancer diagnosis: a five-year nationwide cohort study. *Journal of Clinical Oncology*. 2017;26(3)673-84.
 18. Olsson M, Nilsson M, Fugl-Meyer K, Lena-Marie Petersson LM, Wennman-Larsen A, Kjeldgård L, Alexanderson K. Life satisfaction of women of working age shortly after breast cancer surgery. *Quality of Life Research*. 2017;26(3)673-84.
 19. Petersson LM, Vaez M, Nilsson M, Saboonchi F, Alexanderson K, Olsson M, Wennman-Larsen A. Sickness absence following breast cancer surgery; a two-year follow-up cohort study. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*. 2018;32:715-24. doi: 10.1111/scs.12502.
 20. Söderman M, Friberg E, Alexanderson K, Wennman-Larsen A. Women's experiences of encounters with healthcare professionals' regarding work after breast-cancer surgery and associations with sickness absence; a two-year follow-up cohort study. *Supportive Care in Cancer*, 2019;27(4):1197-1206. doi: 10.1007/s00520-018-4453-1.
 21. Söderman M, Wennman-Larsen A, Alexanderson K, Friberg E. Experiences of positive encounters with healthcare professionals among women on long-term sickness absence due to breast cancer or due to other diagnoses: A nationwide survey. *BMC Public Health*. 2019;19(1):349.
 22. Chen L, Alexanderson K. Trajectories of sickness absence and disability pension in the two years before and three years after breast cancer: a Swedish longitudinal population-based cohort study. *Cancer*. 2020;126(12)2883-91. DOI: 10.1002/cncr.32820

23. Jakobsson S, Alexanderson K, Wennman-Larsen A, Charles T, Ringsberg K. Self-rated health over a two-year period after breast cancer surgery: prospective ratings and retrospective rating by means of a health-line. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*. 2021(35):833-43. Doi: 10.1111/scs.12899.
24. Kvillemo P, Chen L, Bottai M, Frumento P, Almondo G, Mittendorfer-Rutz E, Friberg E, Alexanderson K. Sickness absence and disability pension among women with breast cancer: a population-based cohort study from Sweden. *BMC Public Health*. 2021(21):697. doi.org/10.1186/s12889-021-10703-1.
25. Wennman-Larsen A, Svärd V, Alexanderson K, Friberg E. Factors of decisive importance for being in work or not during two years after breast cancer surgery: content analysis of 462 women's open answers. *BMC Women's Health*. 2021:21, 332. <https://doi.org/10.1186/s12905-021-01468-1>

Uppsatser

1. Appelgren M. Hälsorelaterad livskvalitet, kroppsuppfattning och självkänsla hos kvinnor som nyligen opererats för bröstcancer: en jämförande studie mellan de som genomgått mastektomi eller mastektomi med direktrekonstruktion. Magisteruppsats i klinisk medicinsk vetenskap, Karolinska Institutet, 2014.
2. Bondesson T. Återgång till arbete vid bröstcancer; hälso- och sjukvårdens bemötande och dess relation till aktuell arbetssituation. Magisteruppsats i omvårdnad, Karolinska Institutet, 2010
3. Müller M. Work ability of Swedish women after breast cancer surgery. Master thesis, Maastrich University. 2011
4. Mattson K. Bröstcanceropererade kvinnors upplevelse av bemötande och information från Försäkringskassan. Vidareutbildningskurs i försäkringsmedicin, Karolinska Institutet. 2013
5. Hazelzet EM. Reasonable support works: a prospective cohort study on support and adjustments at work and its associations with work participation and long term sickness absence in employed breast cancer survivors. Mastersuppsats, Maastricht University. 2015

Några av de abstracts som accepterats för presentation vid vetenskapliga konferenser

1. Nilsson M, Olsson M, Petersson L-M, Wennman-Larsen A, Alexanderson K. Patient's experiences of encounters with professionals regarding return-to-work issues following breast cancer surgery – a qualitative study. Conference on Advances in Health Care Science Research, 18–19/11 2009, Stockholm
2. Nilsson M, Olsson M, Petersson L-M, Wennman-Larsen A, Alexanderson K. Patient's experiences of encounters with professionals regarding return-to-work issues following breast cancer surgery – a qualitative study. 2nd Joint European Public Health Conference, 25-28/11 2009, Lodz, Polen
3. Nilsson M, Olsson M, Petersson L-M, Wennman-Larsen A, Alexanderson K. Patient's experiences of encounters with professionals regarding return-to-work issues following breast cancer surgery – a qualitative study. International PsychoOncology Society (IPOS) 12th World Congress of Psycho-Oncology, 25-29/5 2010, Quebec, Kanada

4. Bondesson T, Wennman-Larsen A, Petersson L-M. Hälso- och sjukvårdspersonals bemötande och dess relation till aktuell arbetssituation hos kvinnor opererade för bröstcancer. 9:e Nationella konferensen i cancervård, 30/9-1/10 2010, Göteborg
5. Petersson L-M, Wennman-Larsen A, Nilsson M, Olsson M, Alexanderson K. Work ability after breast cancer surgery – a prospective cohort study. Nordic Cancer Rehabilitation Symposium, 20-21/9 2010, Köpenhamn, Danmark
6. Wennman-Larsen A, Petersson L-M, Nilsson M, Bondesson T, Alexanderson K, et al. Return to work after breast cancer surgery? Impact of encounters with health-care professionals and social-insurance officers - a cohort study. Nordic Cancer Rehabilitation Symposium, 20-21/9 2010, Köpenhamn, Danmark
7. Nilsson M, Olsson M, Petersson L-M, Wennman-Larsen A, Alexanderson K. Women's actions, emotions, and reflections regarding work after breast cancer surgery– a focus group study. Nordic Cancer Rehabilitation Symposium, 20-21/9 2010, Copenhagen, Denmark
8. Petersson L-M, Wennman-Larsen A, Alexanderson K. Return to work and sickness absence after breast cancer surgery – a prospective cohort study. 3rd Joint European Public Health Conference, 10-13/11 2010, Amsterdam, Holland
9. Petersson L-M, Nilsson M, Olsson M, Wennman-Larsen A, Alexanderson K. Women's actions, emotions, and reflections regarding work after breast cancer surgery– a focus group study. 3rd Joint European Public Health Conference, 10-13/11 2010, Amsterdam, Holland
10. Wennman-Larsen A, Petersson L-M, Alexanderson K. Return to work after breast cancer – an exploratory systematic literature review. 3rd Joint European Public Health Conference, 10-13/11 2010, Amsterdam, Holland
11. Wennman-Larsen A, Olsson M, Alexanderson K, Nilsson M, Petersson L-M. Arm Morbidity in Relation to Sickness Absence and Return to Work Short After Breast Cancer Surgery. 2011 European Multidisciplinary Cancer Congress. 22-27/9 2011, Stockholm; Sweden
12. Nilsson M, Olsson M, Wennman-Larsen A, Petersson L-M, Alexanderson K. Actions, emotions and reflections regarding work after breast cancer surgery – a qualitative study. The 2011 European Multidisciplinary Cancer Congress, Stockholm, Sweden, 23-27 September 2011
13. Alexanderson K. Breast cancer and return to work. The 11th European Multidisciplinary Cancer Congress, Stockholm, Sweden, 23-27 September 2011
14. Alexanderson K. Cancer and health, disease, work capacity, and sickness absence – does this vary with social status? Keynote speech, European Cancer Rehabilitation & Survivorship Symposium, 16-18 September 2012, Copenhagen, Denmark
15. Wennman-Larsen A. Arm morbidity and sick leave among working women shortly after breast cancer surgery. International Psycho oncology society, COSA-IPOS 2012 Joint Conference, 13-15/11 2012, Brisbane, Australia
16. Nilsson, M. Workplace social support and adjustments early after breast cancer surgery in a cohort of Swedish women. 7th International Conference on Social Work in Health and Mental Health, 23-27 June, 2013, Los Angeles, USA.

17. Saboonchi F, Petersson L-M, Wennman-Larsen A, Alexanderson K, Vaez M. Trajectories of Anxiety as a Proxy for Psychological Adjustment in Breast Cancer. The 28th Conference of the European Health Psychology Society, 26-30 August 2014, Innsbruck, Austria
18. Wennman-Larsen A., Alexanderson K, Friberg E. Factors of importance for work (dis)ability during the two years after breast cancer surgery? – a content analysis of women’s open answers. At the 22nd EUMASS Congress: Maastricht, Netherlands, October 2018
19. Söderman M, Friberg E, Alexanderson K, Wennman-Larsen A. Women’s experiences of encounters related to work with healthcare after breast cancer surgery and its association with sickness absence; a prospective two-year follow up. At the 22nd EUMASS Congress: Maastricht, Netherlands, October 2018

Inbjuden talare, exempel

1. Petersson L-M. Livssituationen för bröstcanceropererade kvinnor. “8:e nationella Konferensen i Cancervård”, 8-9/5 2008, Stockholm
2. Petersson L-M. Återgång i arbete efter bröstcancer. SOTA dagarna; State of the Art Bröstcancer (anordnad av SweBCG=svenska bröstcancergruppen), 22-23/10 2009, Västerås
3. Petersson L-M. Åter till arbetet – cancerrehabilitering och arbetsförmåga. ”Nationella konferensen om Cancerrehabilitering” 5-6/5 2011, Uppsala
4. Alexanderson K. Breast cancer and return to work. The 11th European Multidisciplinary Cancer Congress, Stockholm, Sweden, 23-27/9 2011
5. Alexanderson K. Cancer and health, disease, work capacity, and sickness absence – does this vary with social status? Keynote speech, European Cancer Rehabilitation & Survivorship Symposium, 16-18 September 2012, Copenhagen, Denmark
6. Petersson L-M. Livssituation och arbete efter bröstcanceroperation. Bröstsjuksköterskemöte, 26/4 2012
7. Petersson L-M. Livssituation och arbete efter bröstcanceroperation. 10:e Nationella konferensen i Cancervård, 24-25/5 2012
8. Nilsson, M. *Yrkesarbete efter bröstcancer*. Kuratorsdagarna, Svensk Kuratorsförening, 12-13/5 2014, Stockholm.
9. Nilsson, M. *Return to work after breast cancer: Women’s experiences of encounters with different stakeholders*. The 9th European Oncology Nursing Society Congress, Istanbul, Turkey. 18-19/9 2014.